

Výkladové stanovisko CCBE k čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML

Shrnutí

Cílem tohoto dokumentu je navrhnout smysluplný výklad rozsahu povinností advokátů v kontextu nového rámce pro boj proti praní peněz a financování terorismu (AML/CFT), zejména s ohledem na znění čl. 3 odst. 3 písm. a) nového nařízení o boji proti praní peněz. Toto výkladové stanovisko má za cíl objasnit rozsah působnosti tohoto ustanovení prostřednictvím teleologického výkladu, který má odstranit nejasnosti a problémy nutně plynoucí z nového znění ustanovení.

Prohlášení o odmítnutí odpovědnosti: *Cílem tohoto výkladového stanoviska je poskytnout pokyny týkající se nového rámce AML/CFT a pomoci advokátům, orgánům dohledu a institucím. Názory uvedené v tomto dokumentu jsou názory CCBE a nemusí se shodovat s výkladem regulačních orgánů nebo soudů. CCBE si není vědoma žádné judikatury, která by se vztahovala k novému znění. Je výhradní odpovědností uživatelů právních předpisů, aby tato ustanovení aplikovali za konkrétních okolností jednotlivých případů a aby při svém jednání a rozhodování vycházeli z právních předpisů. CCBE neodpovídá za důsledky jakéhokoliv jednání učiněného na základě poskytnutých informací a konečnou odpovědnost nese advokát.*

1. Úvod

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1624 ze dne 31. května 2024 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (dále jen „**nařízení AML**“) uznává advokáty za povinné subjekty.

Článek 3 nařízení AML vymezuje oblast působnosti ustanovení o AML/CFT. Povinnosti se vztahují na „povinné subjekty“, kterými jsou (mimo jiné):

„(3) následující fyzické nebo právnické osoby při výkonu své profesních činností:

- (a) **auditoři, externí účetní a daňoví poradci a jakékoli jiné fyzické či právnické osoby, včetně nezávislých právnických profesí, jako jsou právníci, kteří se zaváží poskytovat hmotnou pomoc, podporu či poradenství v daňových záležitostech jako hlavní předmět obchodní či profesní činnosti, a to buď přímo, či prostřednictvím jiných osob, s nimiž je tato jiná osoba spojená;**
- (b) **notáři, právníci a jiné nezávislé právnické profese, jestliže se účastní, ať tím, že jednájí jménem svého klienta nebo v zastoupení svého klienta při jakékoli finanční transakci nebo transakci s nemovitostmi, nebo že napomáhají při plánování nebo provádění transakcí pro svého klienta, které se týkají:**
 - (i) nákupu nebo prodeje nemovitého majetku nebo podnikatelských subjektů;
 - (ii) správy peněz, cenných papírů nebo jiných aktiv klienta, včetně kryptoaktiv;
 - (iii) otevírání nebo správy bankovních účtů nebo spořicíh účtů, účtů cenných papírů nebo účtů kryptoaktiv;
 - (iv) organizování příspěvků potřebných k vytvoření, provozování nebo řízení společností;

(v) vytváření, zakládání, provozování nebo řízení svěřenských fondů, společností, fondací nebo podobných útvarů.“

Podobné, avšak poněkud jinak formulované ustanovení bylo zavedeno směrnicí (EU) 2018/843¹ („**pátá směrnice**“), která změnila směrnici (EU) 2015/849² („**čtvrtá směrnice**“). Podle čl. 2 odst. 1 bodu 3 písm. a) čtvrté směrnice ve znění páté směrnice jsou povinnými subjekty (mimo jiné) „auditoři, externí účetní a daňoví poradci a **jakékoli jiné osoby, které se zavázají poskytovat hmotnou pomoc, podporu či poradenství v daňových záležitostech jako hlavní předmět obchodní či profesní činnosti, a to buď přímo, či prostřednictvím jiných osob, s nimiž je uvedena jiná osoba spojená.**“ Pro srovnání, čtvrtá směrnice před novelou zmiňovala pouze „auditory, externí účetní a daňové poradce“, bez tučně vyznačené doplňující definice. Dále lze poznamenat, že na rozdíl od nařízení AML výše uvedený čl. 2 odst. 1 bod 3 písm. a) výslovně nezmiňuje právníky nebo nezávislé právnícké profese. Naopak na nezávislé právnícké profese odkazuje pouze čl. 2 odst. 1 bod 3 písm. b), a proto se na ně nevztahuje ustanovení čtvrté/páté směrnice, které upravuje daňové poradenství jako odlišnou činnost.

Jinými slovy, znění čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML obsahuje nové prvky. Účelem této výkladového stanoviska je poukázat na problémy, které mohou vzniknout v důsledku tohoto nového znění, pokud jde o současnou působnost nařízení AML, a navrhnout smysluplný výklad týkající se rozsahu povinností advokátů v kontextu nového rámce AML/CFT.

2. Přípomínky k novému znění

Nové znění čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML postrádá jasnost, a proto vyžaduje velmi pečlivý výklad zohledňující jak samotné znění, tak kontext a cíle tohoto ustanovení.

Význam pojmu „**hlavní předmět obchodní nebo profesní činnosti**“ není definován:

- Jak „obchodní“, tak „profesní činnost“ se vztahují k činnosti, která je orientována na trh, tj. k poskytování odborných služeb zákazníkům **za přiměřenou úplatu**. Proto musí být vyloučena jakákoli činnost, která je poskytována zdarma nebo jen příležitostně, protože takové činnosti nejsou obchodní ani profesní činnosti.
- Pojem „hlavní“ zjevně definuje jak „obchodní“, tak „profesní činnost“ a dále omezuje použití v několika směrech/významech.

Za prvé, pojem „hlavní“ je třeba chápat **jako „primární“ činnost**, tj. většinu (více než polovinu) obchodní nebo profesní činnosti musí tvořit „hmotná pomoc, podpora či poradenství v daňových záležitostech“. Není však uvedeno, jak takovou „většinu“ definovat (např. výší dosažené odměny ve vztahu k odměnám za jiné činnosti; časem využitým pro tyto činnosti ve srovnání s časem využitým pro jiné činnosti; atd.)

Za druhé, taková činnost **musí představovat více než jen vedlejší důsledek jiné činnosti**, tj. pomoc v daňových záležitostech spojená s jinou (hlavní) činností se za tímto účelem nepovažuje (např. situace, kdy advokát, který pomáhá při transakci s

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a o změně směrnic 2009/138/ES a 2013/36/EU (Text s významem pro EHP).

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (text relevantní pro EHP).

nemovitostmi, musí často podávat daňová přiznání a/nebo poskytovat také pomocné daňové analýzy a poradenství). Pro vyloučení pochybností je nutno říci, že povinnosti podle předpisů AML a identifikace klienta (KYC) by v takovém případě vznikly tak jako tak, jelikož zapojení advokáta do transakce s nemovitostmi by jej zařadilo do režimu povinností náležité péče vyplývajících z AML/KYC předpisů.

Za třetí, „hlavní“ činnost vyžaduje **podporu určitou organizační strukturou**, např. specializovanými zaměstnanci, softwarem určeným pro daňové záležitosti atd.

Začtvrté, pojem „hlavní“ zahrnuje také časový rozměr. Činnost musí být **udržitelná a dlouhodobá**. Musí být buď vykonávána po delší dobu (několik let), nebo musí být alespoň zahájena s úmyslem vykonávat ji po delší dobu. To potvrzuje i použití termínu „zavazuje se“.

Rovněž je třeba vyjasnit pojmy **„hmotná pomoc, podpora či poradenství v daňových záležitostech“**:

- „Hmotná pomoc“ a „podpora“ mají zřejmě stejný význam. Zahrnuje nejen „poradenství“, ale i další činnosti, tj. podávání daňových přiznání. „Poradenství“ znamená poskytování doporučení na základě skutečností v určité situaci.
- „Daňové záležitosti“ jsou striktně omezeny na otázky upravené daňovým právem, tedy ustanoveními vnitrostátního nebo mezinárodního práva, která danou záležitost definují jako daňovou. Účetnictví, vedení účetních záznamů, controlling a podobné činnosti nespádají mezi daňové záležitosti.

Zatímco slovo „přímo“ je jasné, je třeba definovat spojení **„prostřednictvím jiných osob, s nimiž je tato jiná osoba spojená“**:

- Slovo „spojená“ předpokládá stálou a zjevnou vazbu. Toto slovo je třeba vykládat ve smyslu korporátního propojení, tj. je-li advokátní kancelář společníkem nebo akcionářem společnosti poskytující daňové poradenství, nebo pokud zaměstnává daňové poradce či advokáty, kteří poskytují daňové poradenství.
- Dvě osoby nejsou považovány za „spojené“ pouze na základě předání klienta jednou z nich druhé (např. advokát odkáže klienta s daňovými otázkami na daňového poradce), ani na základě jiných vazeb, které nezakládají stálý a sdílený společný zájem na poskytování daňových služeb témuž klientovi.

Z ustanovení navíc není jasné, zda mají být advokáti zahrnuti pod písmeno a) se všemi svými činnostmi, nebo i nadále podléhají přísnějším podmínkám podle písmene b) pro všechny ostatní činnosti, které nespádají do daňových záležitostí. Zahrnutí advokátů mezi povinné osoby vždy, když poskytují daňové poradenství, by mohlo mít **vedlejší dopady**, jež nejsou cílem daného ustanovení. Aby se tomuto předešlo, je třeba přistupovat k výkladu tohoto ustanovení restriktivně. **Mělo by se vztahovat na advokáty pouze v konkrétním případě, kdy poskytují hmotnou pomoc, podporu nebo poradenství v daňových záležitostech jako hlavní obchodní nebo profesní činnost. Ustanovení se nemá vztahovat na jiné činnosti, které s těmito daňovými činnostmi nesouvisí.**

Zahrnutí právníků pod písmeno a) může vést k nezamýšlenému rozšíření povinností v oblasti AML/CFT na advokátní kanceláře a advokáty, kteří poskytují podporu nebo poradenství v daňových záležitostech - a to i v případech, které se netýkají daní. Je například zřejmé, že pokud advokát poskytuje daňové poradenství jako hlavní činnost, ale zároveň obhájí klienty v trestních věcech, neměl by při obhajobě v trestních věcech podléhat povinnostem podle AML/CFT právní úpravy. Účelem příslušného ustanovení je zahrnout pouze „hmotnou pomoc, podporu nebo

poradenství v daňových záležitostech“, nikoli však jiné činnosti, do sféry povinností v oblasti AML/CFT. Z tohoto důvodu by dané ustanovení mělo být – ve vztahu k advokátům - vykládáno tak, jako by formulace „hmotná pomoc, podpora nebo poradenství v daňových záležitostech“ poskytované jako hlavní předmět profesní činnosti byla uvedena pod písmenem b), které je určeno specificky pro právnické profese.

CCBE se proto domnívá, že advokáti nebo advokátní kanceláře jsou povinnými subjekty podle písmene a) pouze tehdy, **pokud se zaváží poskytovat hmotnou pomoc, podporu nebo poradenství v daňových záležitostech jako hlavní předmět profesní činnosti**. Advokát nebo advokátní kancelář mohou být tudíž posuzováni za daňového poradce, pokud jednají způsobem, který odpovídá činnosti daňového poradce. Na ostatní profesní činnosti vykonávané těmito advokáty se ustanovení písmene a) nevztahuje. Obdobně advokátní kancelář, která je povinným subjektem, spadá pod ustanovení písmena a) pouze v rozsahu, v jakém její advokáti poskytují hmotnou pomoc, podporu nebo poradenství v daňových záležitostech jako hlavní předmět své profesní činnosti. Na ostatní profesní činnosti advokátní kanceláře se písmeno a) nevztahuje.

3. Odůvodnění

Pokud by se čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML vykládal širěji, mohlo by dojít k narušení základních práv klientů. Širší výklad čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML by nebyl v souladu se základními zásadami právních předpisů EU v oblasti AML³, které jsou nyní obsaženy v čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML: advokáti jsou považováni za „strážce bran“ v oblasti boje proti praní špinavých peněz pouze v rozsahu, v jakém vykonávají činnosti zde definované.

Pokud by právní poradenství advokáta týkající se v omezené míře daňových otázek vedlo k tomu, že by se pravidla AML/CFT vztahovala na všechny činnosti advokátní kanceláře, omezení zavedená čl. 3 odst. 3 písm. b) nařízení AML by ztratila smysl, což by bylo v rozporu se základními principy právního státu v demokratické společnosti. To by bylo obzvláště rizikové v případě, že by advokátní kancelář měla oddělení trestního práva, na které by se pak vztahovaly AML/CFT povinnosti, tj. pokud by tyto povinnosti „přetékal“ i do jiných oblastí a činností.

Poradenství v oblasti trestního práva není zahrnuto v seznamu činností uvedených v čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML, tj. bylo vědomě vyřazeno z působnosti pravidel AML/CFT. Má-li advokátní kancelář trestněprávní oddělení, které poskytuje poradenství ve věcech, jež nespádají do působnosti čl. 3 odst. 3 písm. b) nařízení AML, nelze na tyto činnosti vztahovat AML/CFT povinnosti pouze z důvodu tzv. „efektu přelévání“ (spillover effect) z poradenství daňového oddělení téže kanceláře, jehož činnost pod čl. 3 odst. 3 písm. b) nařízení AML skutečně spadá.

Je důležité připomenout nedávnou judikaturu Soudního dvora EU, který v rozhodnutí týkajícím se daňových advokátů znovu potvrdil, že důvěrnost komunikace mezi advokátem a klientem požívá zvláštní ochrany podle Listiny základních práv EU.⁴

Bez ohledu na oblast práva, které se týká, požívá právní poradenství poskytované advokátem posílené ochrany podle článku 7 Listiny, který zaručuje důvěrnost komunikace mezi advokátem a jeho klientem.⁵

³ Viz směrnice 2001/97/ES, bod odůvodnění č.16.

⁴ Viz [SDEU 8. prosince 2022, C-694/20](#); [SDEU 29. července 2024, C-623/22](#).

⁵ [SDEU 26. září 2024, C-432/23](#), odst. 51.

3.1. Profesní mlčenlivost: základní princip

Především je třeba poznamenat, že nařízení AML uznává profesní mlčenlivost advokátů jako základní princip, který omezuje povinnost (i) oznamovat podezřelé transakce (STR)⁶ a (ii) zdržet se provedení transakce nebo navázání obchodního vztahu, případně ukončit obchodní vztah a zvážit oznámení podezřelé transakce finanční zpravodajské jednotce (FIU) v případech, kdy nelze vůči klientovi provést opatření hloubkové kontroly (CDD), pokud advokát zjišťuje právní postavení klienta nebo vykonává obhajobu či zastupování klienta v soudním řízení nebo v souvislosti s ním, včetně poskytování právního poradenství ohledně zahájení či vyhnutí se takovému řízení. Bod odůvodnění č. 12 nařízení AML výslovně uvádí, že povinnost oznamovat podezřelé transakce nesmí narušovat právo na spravedlivý proces ani zásadu profesní mlčenlivosti. Advokáti jsou povinni zachovávat důvěrnost informací získaných od svých klientů, přičemž tato povinnost je považována za zásadní pro ochranu právního státu.

Profesní tajemství chrání komunikaci mezi advokátem a jeho klientem a zajišťuje svobodu sdělování právních údajů bez obav, že budou poskytnuty vnějším orgánům. To je zvláště důležité v kontextu daňového poradenství, které může zahrnovat citlivé finanční údaje týkající se klienta.

Odůvodnění č. 143 nařízení AML výslovně zdůrazňuje, že právníci by neměli být povinni poskytovat informace finančním zpravodajským jednotkám (FIU) nebo stavovským samosprávným orgánům, pokud tyto informace obdrželi od svého klienta nebo se klienta týkají v souvislosti se zjišťováním jeho právního postavení nebo při plnění svých povinností v rámci obhajoby nebo zastupování klienta v soudním řízení, případně v souvislosti s takovým řízením. To zahrnuje rovněž poskytování poradenství ohledně zahájení takového řízení nebo vyhnutí se takovému řízení, bez ohledu na to, zda byly informace získány před, v průběhu, nebo po skončení tohoto řízení (za předpokladu, že se advokát sám nepodílí na praní špinavých peněz nebo financování terorismu).

Podobně čl. 21 odst. 2 nařízení AML stanoví, že právníci a jiné nezávislé právní profese jsou vyňati z povinnosti zdržet se provedení transakce nebo navázání obchodního vztahu, jakož i z povinnosti tento obchodní vztah ukončit a zvážit oznámení podezřelé transakce finanční zpravodajské jednotce ve vztahu ke klientovi, pokud nejsou schopni splnit požadavky na identifikaci a uplatnění opatření hloubkové kontroly klienta (KYC a CDD), a to v případech, kdy zjišťují právní postavení svého klienta nebo vykonávají činnosti spojené s jeho obhajobou či zastupováním v soudním řízení, včetně poskytování právního poradenství ohledně zahájení takového řízení nebo vyhnutí se mu.

Není pochyb o tom, že zjišťování právního postavení klienta, a to i v záležitostech, které se zpočátku mohou jevit jako nesouvisející s daňovými otázkami, se může neúmyslně dotknout daňových aspektů. Je proto nezbytné zdůraznit, že samotný vznik daňové otázky nezakládá automaticky povinnost advokáta plnit požadavky na identifikaci a hloubkovou kontrolu klienta (KYC a CDD). Situaci je třeba nejprve posoudit v kontextu výjimky vztahující se k určování právního postavení klienta. Pokud jde o podávání oznámení podezřelých transakcí (STR), čl. 21 odst. 2 a čl. 70 odst. 2 nařízení AML výslovně uvádějí daňové poradce jako osoby oprávněné dovolávat se výjimky z oznamovací povinnosti při zjišťování právního postavení klienta nebo poskytování

⁶ Pro účely této poznámky se „STR“ (suspicious transaction reporting/nahlašování podezřelých transakcí) chápe tak, že zahrnuje i „SAR“ (suspicious activity report/hlášení podezřelé činnosti), protože v závislosti na konkrétním případě a zjištěných identifikátorech se oznámení podezření advokátní komory / finanční zpravodajské jednotce může týkat jak konkrétní transakce (či transakcí), tak i širší činnosti – a může tedy vést k podání STR nebo SAR.

právního poradenství před zahájením řízení. V důsledku toho by se na advokáty jednající podle čl. 3 odst. 3 písm. a) výjimka vztahovala ze své podstaty.

3.2. Smluvní omezení

Rozsah právního poradenství nebo zastupování je často upraven ve smlouvě nebo jiném ujednání mezi advokátem a klientem.

Pokud by příslušníci právnických profesí byli považováni za daňové poradce ve smyslu čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML v případech, kdy se přímo nebo nepřímo zaváží poskytovat daňové poradenství jakožto hlavní činnost, pak by jakékoli informace týkající se daní získané při poskytování právního poradenství automaticky spadaly do režimu AML/CFT opatření. **Pokud však daňové poradenství nebylo výslovně definováno jako předmět spolupráce mezi advokátem a klientem, neexistuje smluvní základ pro to, aby advokát vyžadoval po (všech) svých klientech požadované informace. Taková spolupráce tedy nespadá do působnosti čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML.**

Je nepochybné, že advokát může ve smlouvě s klientem jasně vymežit rozsah právních služeb, včetně výslovného vyloučení služeb, na které se vztahují povinnosti dle předpisů v oblasti AML/CFT. Z takové smlouvy je zřejmé, že advokát není povinnou osobou pro účely dané činnosti, za předpokladu, že daňové poradenství (nebo jiné činnosti uvedené v čl. 3 odst. 3 písm. b)) není poskytováno *per facta concludentia* - tj. konkludentně, bez výslovného smluvního ujednání.

3.3. Proporcionalita povinností dle AML/CFT pro advokáty

V tomto kontextu je nezbytné zohlednit zásadu proporcionality. Tato zásada stanoví, že povinnosti v oblasti AML/CFT by měly být přizpůsobeny povaze a rozsahu činností povinné osoby (včetně advokátů) a skutečnému riziku praní peněz. Odůvodnění č. 28 nařízení AML zdůrazňuje, že opatření přijímaná povinnými osobami mají být přiměřená zjištěným rizikům.

V kontextu daňového poradenství by se proto AML/CFT povinnosti měly na advokáty vztahovat pouze tehdy, když je daňové poradenství jasně definovaným prvkem poskytované právní služby. **Pokud daňové poradenství vzniká pouze okrajově nebo jako vedlejší produkt jiných právních služeb (např. poskytování informací o daňových povinnostech v dědických věcech), není důvod pro aplikaci AML/CFT opatření vůči takovému klientovi.**

Ukládání nepřiměřených povinností v oblasti AML/CFT advokátům, kteří neposkytují daňové poradenství jako smluvně sjednanou službu, by mohlo vést k neúměrné administrativní zátěži a nákladům, a zároveň narušit důvěru, která je základem vztahu mezi advokátem a klientem. Požadavky vyplývající z AML/CFT by neměly advokáty nutit k provádění opatření typu KYC/CDD „pro jistotu“.

Takový přístup by vedl k situaci, kdy by advokáti jako povinné osoby nesli výrazně vyšší zátěž, než zamýšlel zákonodárce EU, a byl by v rozporu se smyslem nařízení AML, jímž není vynucování povrchních opatření povinnými osobami.

Uložení povinností v oblasti AML/CFT advokátům by mělo být přiměřené skutečnému riziku praní špinavých peněz a mělo by být v souladu s *ratio legis* nařízení AML. Nadměrné zatěžování advokátů nepřiměřenými povinnostmi může omezit jejich schopnost vykonávat jejich profesní

povinnosti při současném zachování povinnosti mlčenlivosti a zároveň vést k nadbytečným administrativním procesům, aniž by došlo ke skutečnému zvýšení účinnosti opatření proti praní peněz.

3.4. Ochrana osobních údajů (GDPR)

CCBE považuje za nezbytné upozornit na otázky související s ochranou osobních údajů. Tato problematika je obzvláště relevantní v kontextu výše uvedené zásady proporcionality, která je uplatnitelná rovněž podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES („**GDPR**“). Uplatňování opatření KYC/CDD, jako je identifikace klienta a monitorování transakcí advokáty „pro jistotu“, tedy v případech, kdy okolnosti nenasvědčují tomu, že poskytují služby, které by z nich činily povinné osoby ve smyslu nařízení AML, může být v rozporu s ustanoveními GDPR. Zásada minimalizace údajů, zakotvená v čl. 5 odst. 1 písm. c) nařízení GDPR vyžaduje, aby rozsah shromažďovaných údajů byl omezen pouze na to, co je nezbytné pro daný účel zpracování.

Příkladem takového nepřiměřeného postupu by mohla být situace, kdy advokát nemá v úmyslu poskytovat služby daňového poradenství, avšak přesto provede úplný postup identifikace klienta (KYC) z obavy, že by se klient v budoucnu mohl zapojit do činnosti s daňovým přesahem, což by potenciálně mohlo advokáta vystavit obvinění, že nesplnil povinnosti KYC/CDD. Takový přístup je v rozporu se zásadou omezení účelu zpracování podle čl. 5 odst. 1 písm. b) nařízení GDPR, neboť osobní údaje nebyly zpracovány za jasně vymezeným a odůvodněným účelem.

Provádění opatření KYC/CDD bez existence konkrétního právního základu může být navíc v rozporu se zásadou minimalizace údajů, neboť shromažďované údaje by přesahovaly rámec toho, co je nezbytné pro poskytnutí konkrétní právní služby. Současně se advokát nemůže při odůvodnění takového zpracování údajů odvolávat přímo na nařízení AML, neboť by v dané situaci docházelo k nepřiměřenému výkladu jeho povinností. Je proto nezbytné zdůraznit, že advokáti by měli v každém jednotlivém případě posuzovat, zda je provedení opatření KYC/CDD v souvislosti s konkrétní poskytovanou službou skutečně nezbytné, a tím předejít zbytečnému zpracování osobních údajů.

V tomto ohledu je třeba jasně uvést, že pokud advokát nemá v úmyslu poskytovat daňové poradenství, neměl by se v tomto ohledu považovat za povinnou osobu.

4. Závěr

Správná aplikace AML nařízení advokáty vyžaduje zachování rovnováhy mezi ochranou profesní mlčenlivosti a plněním povinností v oblasti AML/CFT. Nezbytnými prvky této rovnováhy jsou jasné vymezení rozsahu spolupráce s klienty a uplatňování zásady proporcionality při provádění opatření KYC a CDD. Advokáti se musí vyvarovat nadměrného shromažďování osobních údajů, které by mohlo vést k porušení GDPR.

Z tohoto důvodu je třeba čl. 3 odst. 3 písm. a) nařízení AML vykládat v souladu se základními právy a cílem tohoto nařízení. Advokáti mohou podléhat povinnostem v oblasti AML/CFT pouze tehdy, **pokud se výslovně zaváží poskytovat hmotnou pomoc, podporu nebo poradenství v daňových záležitostech jako hlavní předmět profesní činnosti.** Ostatní profesní činnosti

nesmějí podléhat těmto povinnostem pouze v důsledku tzv. „efektu přelévání“ (spillover effect) z činností souvisejících s daňovou problematikou.

Příloha: Praktické tipy pro advokáty

1. Vymezení rozsahu poskytovaných právních služeb

Je nepochybné, že advokát může ve smlouvě s klientem jasně vymežit rozsah poskytovaných právních služeb a výslovně vyloučit služby, na které se vztahují ustanovení AML/CFT.

V takových případech by měl advokát ve smluvních ujednáních výslovně uvést, že jeho služby nezahrnují poradenství v oblasti daňového plánování ani daňové optimalizace. Toto omezení by mělo být ve smlouvě jasně a přesně popsáno a mělo by odpovídat skutečnému stavu věci. Omezení rozsahu daňového poradenství může rovněž pomoci vyhnout se nutnosti provádění opatření KYC a CDD. Advokát, který jasně vymezí rozsah svých služeb a informuje klienta o omezeních týkajících se daňového poradenství, jedná v souladu se svými profesními povinnostmi a snižuje riziko nadměrného uplatňování postupů AML.

Jasně vymezení rozsahu právních služeb ve smlouvě by mělo advokáta vyjmout z působnosti povinností podle nařízení AML, pokud součástí zakázky nejsou služby daňového poradenství. Advokáti musí klientům jasně sdělit rozsah poskytovaných služeb a možná rizika spojená s daňovým poradenstvím a zároveň dbát na to, aby tato omezení nebyla využívána k obcházení povinností podle nařízení AML. Je zřejmé, že případné audity a dohled ze strany příslušných místních orgánů AML/CFT nebo stavovských samosprávných organizací se mohou týkat nejen smluvních podmínek, ale i samotného plnění smlouvy. Jakýkoli pokus formálně vyloučit služby daňového poradenství ze smlouvy, a současně takové poradenství fakticky poskytovat, je proto třeba vždy považovat za porušení AML povinností.

2. Revize smlouvy mezi klientem a advokátem v průběhu smluvního vztahu

Je nezbytné zdůraznit, že advokáti by měli případ od případu posuzovat, zda je skutečně nutné provádět postupy KYC/CDD v souvislosti s konkrétní poskytovanou službou, aby se předešlo zbytečnému zpracování osobních údajů.

CCBE nevylučuje možnost, aby v případě změny povahy spolupráce mezi advokátem a jeho klientem - zejména pokud se daňové poradenství stane hlavní součástí poskytované služby - mohl advokát změnit smlouvu o spolupráci tak, že bude zahrnovat příslušná ustanovení týkající se této oblasti poradenství.

Taková změna smlouvy by umožnila přesně definovat nové povinnosti vyplývající z AML předpisů, včetně nutnosti provést opatření KYC a CDD. Tento postup by rovněž pomohl předejít zbytečnému shromažďování osobních údajů a minimalizovat riziko porušení ustanovení GDPR. Advokát by měl s náležitou obezřetností a v souladu se zásadou proporcionality vyhodnotit, zda změna v rozsahu poskytovaných služeb zakládá důvod pro aplikaci opatření AML.

Tento obezřetný přístup zajistí, že advokáti budou plnit své povinnosti vyplývající z AML předpisů, aniž by docházelo k nadměrné administrativní zátěži nebo neopodstatněnému zpracování osobních údajů. Úprava smluvních ujednání v návaznosti na změny v poskytovaných službách umožňuje advokátům přizpůsobit své povinnosti reálným rizikům při zachování profesní mlčenlivosti a souladu s právními požadavky.